חלב נקי
חלב בריא

חלב ואיכות חלב

על מי מוטלת האחריות לאיכות החלב?

עזרא שושני — האגף למיכון וטכנולוגיה, שה"מ

יצרני החלב נדרשים לספק חלב שאיכותו עונה על מספר מדדים: ספירת חידקים, סת"ס וכן הלאה. מאמצים רבים מושקעים במשקים בראש ובראשונה על ידי היצרנים עצמם, אך עוזרים גם כל גורמי ההדרכה השונים (ובתוכם גם נציגי המחלבות) בכדי לעזור לאותם יצרנים אשר הובחן בחלב המשווק על ידם ספירה גבוהה של חידקים.

איכות החלב לצורך תשלום/קנס ליצרן מתבססת על דגימות הנלקחות מתוך מיכל החלב במשק. אך מה השפעתה על חוליית ההובלה, בתוך שרשרת ייצור החלב ושיווקו, על טיב החלב בהגיעו אל המחלבה?

שני מקרים, אשר אחד תועד במצלמה רגילה והאחר רק למראה עיניים, יעידו שעלולה להיות השפעה לא קטנה על איכות החלב ולכן, אין לפסוח על מערכות בקרה ושליטה גם על חוליה זאת.

המקרה הראשון: לפני מספר חודשים נערך סיור ליצרני החלב באחת המחלבות, טרם התכנסותם באולם ההרצאות לשם הכרת תקנון איכות החלב החדש, ברחבי המחלבה. השתתפתי בסיור זה ותוך כדי המתנה לאחד מאנשי המחלבה עליתי יחד עם מדריך ממשק חליבה נוסף אל מרומי שתי מכליות, אשר החלב נפרק מהן זה עתה. דפנות המכלים היו מצופים בשכבה צהובה ושומנית שגם הדיפה ריח אשר לא השאיר ספקות לגבי הסיבות לכך. גם מצב אטמי הגומי סביב הפתחים העליונים לא גרם נחת רוח — סדוקים ופצועים תחת רשמי כובד הזמן, מזוהמים בשאריות חלב קרוש. תוך כדי מעקב אחר פעולות ניקוי המכלים הסתבר, שחלק מהנהגים שוטפים את המכל במי ברז רגילים בלבד ומיד יוצאים למסלול קליטת חלב ממשקים אחרים (הביקור נערך ביום ראשון!!).

מקרה שני: מכליות חלב מטונפות מלמעלה עד למטה באבק, בשאריות חלב שגלש וסרח, נכנסות ואוספות את החלב ממשקים משפחתיים; התמונות שצילמנו מעידות על כך כשמונים עדים. חבל שלא ניתן להעביר את רשמי הריח אל הדפוס.

יתכן שהגורם לטעויות אלה טמון בשיטה הקיימת עד היום — האחריות להובלת החלב מוטלת על כתפי היצרן. אמנם, היצרן מכוסה כיוון שהדגימות לקביעת איכות החלב נלקחות ממיכל החלב במשקו, אך האחראים לקליטת החלב במחלבות אמורים לוודא שאין פגיעה בחלב מעת יציאתו מהמשק ועד הגעתו לפתח המחלבה. אינני רוצה ליצור את הרושם שזה מצב כל מכליות החלב. ישנן מכליות אשר מגיעות לאסוף את החלב נקיות ומצוחצחות. אך הסתובבות של מכליות, אשר לנהגיהן אין כל מצפון, רצון ואולי תמריץ לדאוג לניקוי המכליות אומר דרשני. אני מקווה שעם העברת האחריות להובלת החלב ישתנה המצב: יתנהל מעקב אחר הנהגים, ואלה שיהיו סוררים ישלמו אם בכיסם, אם בכיסאם.